

Miljødirektoratet
post@miljodir.no

Vår dato: 22.08.2018
Deres dato: 25.06.2018
Vår referanse: TS/-
Deres referanse: 2018/6522

Høring – nytt direktiv for engangsartikler i plast

Det er helt nødvendig å forebygge og redusere forsøpling i naturen med engangsartikler i plast. NHO Mat og Drikke mener derfor at det er positivt med en tiltakspakke som spesifikt rettes inn mot de gruppene av plastprodukter som utgjør hovedkilden til forsøpling og forurensning av hav og strender i Norge og Europa. Mat- og drikkenæringen i Norge arbeider svært aktivt med å optimalisere og redusere bruken av plast, øke graden av retur og gjenvinning av plast, samt forebygge at plast havner utenfor et sirkulært kretsløp.

Hovedpunktene i NHO Mat og Drikkes innspill er:

- Tiltak i Norge må harmonere med tiltakene innenfor EU, også med hensyn på overgangsordninger og tidspunkt for iverksettelse.
- Tiltakene for å redusere plastforsøpling må ikke stå i motstrid til andre viktige målsettinger som mattrygghet, reduksjon av klimautslipp og matsvinn.
- Kjernen i tiltakene bør være å forebygge marin plastforsøpling. Dette krever en helhetlig tilnærming, blant annet gjennom å øke befolkningens kunnskap, styrke eksisterende returordninger og sterkere håndheving av forurensningsloven.
- Eksisterende vederlagsordninger bør utvikles og utvides fremfor å innføre nye former for produsentansvar. Et bærende prinsipp for produsentansvar er at aktørene i næringslivet ikke gjøres ansvarlige for oppgaver de ikke selv har muligheten til å påvirke.
- Å plassere ansvar og kostnader for opprydning av plastsøppel i ett ledd i verdikjeden kan medføre at øvrige ledd i kjeden ikke har tilstrekkelige insentiver til å iverksette tiltak.
- Tiltakene mot plastforsøpling må derfor være koordinerte og felles for hele verdikjeden som inkluderer produsenter, distributører, grossister, salgsledd, forbrukere og offentlige avfallsselskaper.
- Definisjonene rundt hvilke produkter som omfattes av direktivet må presiseres. Dette vil bidra til å målrette tiltakene mot de produktene som gjenfinnes som søppel i naturen, og ekskludere produkter som håndteres gjennom etablerte returordninger.

Harmoniserte regelverk gir best resultater

Plastsøppel spres av vind, havstrømmer og tidevann, og er ikke et problem som kan løses av det enkelte land. Tiltakene i Norge må derfor være harmonisert med tiltakene som iverksettes i Europa. Innenfor et felles EU-rammeverk, må det utvikles insentiver og regelverk som bidrar til å løse lokale utfordringer og gir god og kostnadseffektiv omstilling for industrien. For å få til dette, er det avgjørende at tiltakene utformes og gjennomføres gjennom dialog og samarbeid mellom myndighetene og mat- og drikkenæringen.

I forslaget til direktiv slås det fast at reguleringen ikke skal være konkurransevridende. Norsk mat- og drikkeindustri opererer innenfor en liten, åpen økonomi og er avhengig av like konkurranseforhold som

våre handelspartnere. Særnorske tiltak som innebærer konkurransevridning, eksempelvis avgifter, vil være i norske bedrifters og konsumenters disfavør og må unngås.

Velfungerende ordninger bør utvikles og utvides

Ansvar for å forebygge marin forsøpling må være felles for hele verdikjeden, som bl.a. inkluderer produsenter, distributører, grossister, salgsledd, forbrukere og offentlige avfallsselskaper. Dette er i tråd med norsk politikk der verdikjedene har funnet sammen gjennom felles returselskaper og samarbeid om reduksjon/optimalisering av emballasje og andre produkter som inngår i verdikjeden.

NHO Mat og Drikke mener eksisterende vederlagsordninger bør utvikles og utvides fremfor å innføre nye former for produsentansvar.

For å nå målene om materialgjenvinning og sirkulær plastemballasje kan det være behov for å etablere egne returordninger for flere plasttyper. Dette bør utredes nærmere. Vi støtter regjeringens forslag om å stille økte midler til rådighet for mer forskning og kunnskapsutvikling på dette området. Vi ser det også som naturlig å vurdere om forskning og utvikling på dette området kan delfinansieres av Handelens Miljøfond. Implementering av avfallsdirektivet medførte innskjerper med hensyn til obligatorisk medlemskap i offentlig godkjent returordning for avfall. Effektene av denne innskjerpingen vil trolig ikke kunne registreres på det nåværende tidspunkt, men må tas i betraktning før eventuelle konkrete tiltak utformes.

Klima- og miljøministeren har signalisert et ønske om å inngå et samarbeid med næringslivet i form av en bransjeavtale for å redusere forsøpling ved engangsartikler i plast. NHO Mat og Drikke er positive til miljøavtaler som virkemiddel. Det er en forutsetning at samarbeidet bygger på en felles forpliktelse mellom myndigheter og næringslivet og at det etableres en forutsigbarhet og enighet om hvilke virkemidler som er relevante å ta i bruk.

Ulike viktige hensyn må balanseres

Plast har en rekke verdifulle egenskaper. Lett og volumbesparende emballasje gir lavere klimautslipp ved transport. Mat og drikke kan oppbevares over lengre tid og dermed redusere matsvinn. Plastemballasje er svært velegnet for å sikre god hygiene. Dette er alle viktige målsettinger i helse-, klima- og miljøpolitikken. Tiltakene for å redusere plastforsøpling må derfor ikke stå i motstrid med andre viktige hensyn som mattrygghet, reduksjon av klimautslipp og matsvinn. Dette krever at valg av tiltak springer ut av et bredt kunnskapsgrunnlag, at tiltakene koordineres i hele verdikjeden samt et nært samarbeid mellom myndighetene og aktørene i næringslivet.

Matvareindustriens bruk av plastemballasje er nært knyttet opp til hygienekrav. EU har, gjennom sitt regelverk (forordningene 178/2002 og 852/2004), lagt til grunn at det skal være høye standarder knyttet til matvaretrygghet for å sikre folkehelse og sårbare forbrukergrupper. Det er uaktuelt for matindustrien å støtte tiltak som medfører kompromisser på dette området.

På grunn av kravene til mattrygghet, er det i dag ikke mulig å bruke gjenvunnet plast for matvarer, med unntak av drikkevareemballasje i PET, der det er etablert en egen returordning. Gjenvinning av matkontaktemballasje et område hvor vi trenger å utvikle ny kunnskap og teknologi, for å øke graden av gjenvunnet plast.

Tiltakene må være treffsikre

Det er behov for tydeligere definisjoner av hvilke produkter som skal omfattes av direktivet. En presisering av disse vil bidra til å målrette tiltakene mot de produktene som gjenfinnes som søppel, og ekskludere produkter som i hovedsak håndteres gjennom etablerte returordninger. Vi støtter direktivets premiss om at det ikke er hensiktsmessig å iverksette tiltak for alle engangsartikler i plast funnet i havet, siden dette vil medføre en disproporsjonalitet mellom effekt og byrde på medlemslandene.

Forslaget om utvidet produsentansvar for spesifikke engangsartikler i plast vil kunne medføre uheldige konsekvenser. Dersom myndighetene plasserer ansvar og kostnader i ett ledd i verdikjeden, kan dette medføre at øvrige ledd i kjeden ikke har insentiver for å iverksette tiltak som reduserer forsøpling. En

riktigere strategisk tilnærming er å etablere et felles ansvar for hele verdikjeden som inkluderer produsenter, distributører, grossister, salgsledd, forbrukere og offentlige avfallsselskaper. Denne tilnærmingen vil understøtte en sirkulær bruk av plast, fra design til gjenvinning, som er avgjørende for å forebygge plastforsøpling. Tilnærmingen er også i tråd med etablert norsk politikk der verdikjedene har funnet sammen gjennom felles returselskaper og samarbeid om reduksjon/optimalisering av emballasje og andre produkter som inngår i verdikjeden.

Direktivet bør i større grad skille mellom tiltak som retter seg mot forsøpling og tiltak som retter seg mot forurensning med langsiktig skadevirkning for miljø og biologiske prosesser (mikroplast). Direkte forsøpling motvirkes gjennom brede tiltak som folkeopplysning, forbrukerveiledning, en god infrastruktur for avfall og etterlevelse av pålegg og forbud. Forurensning av miljøet som følge av mikroplast bør innrettes i forhold til substanser som inngår i den aktuelle plasten og substitusjon av plastprodukter og substanser. Mer enn 60 prosent av denne forurensningen kommer tekstiler og kjøretøy.

Myndighetene i EU og EØS-området skal sette nasjonale reduksjonsmål. Det er viktig å være klar over at mange land ikke har en panteordning for flasker som i Norge, og kan innfri eventuelle reduksjonsmål gjennom å etablere slike ordninger. Denne muligheten har ikke Norge som følge av at vi har videreført ordningen med pant på flasker etter at vi gikk over fra ombruk til gjenvinning. Dette må vektlegges ved fastsetting av et eventuelt norsk reduksjonsmål.

Holdningsskapende arbeid bør ikke begrenses til en spesifikk liste av produkter, men kobles til hvilke muligheter som til enhver tid er tilgjengelig for forbrukerne til faktisk å avfallshåndtere ulike produkter i plast på best mulig måte.

Konkrete innspill til direktivet

Nedenfor følger punkter med behov for presisering eller endring i direktivets vedlegg. Tilbakemeldingene fra våre medlemsbedrifter viser at det er usikkerhet rundt hvilke produkter som omfattes av de ulike tiltakene i direktivet. Det er derfor behov for å tydeliggjøre enkelte definisjoner i direktivets vedlegg. Økt presisjonsnivå vil bidra til å målrette tiltakene mot de produktene som gjenfinnes som søppel i naturen og ekskludere produkter som i all hovedsak ivaretas gjennom etablerte returordninger.

- Det er behov for å klargjøre forskjellen mellom produktene som hyppigst er gjenfunnet som marin forsøpling og produktene som er listet opp i vedlegget til direktivet.

Tekst foreslått av Kommisjonen:

"To focus efforts where they are most needed, this Directive should only cover the most found single-use plastics products, which are estimated to represent around 86% of the single-use plastics found, in counts, on beaches in the Union".

Forslag til ny tekst:

"To focus efforts where they are most needed, this Directive should only cover the 10 most found single-use plastics products on beaches and listed in the Annex of this Directive. These 10 products are estimated to represent around 86 pct. of the single-use plastics found, in counts, on beaches in the Union".

- Definisjonen "*Packets and wrappers made from flexible material containing food that is intended for immediate consumption from the packet or wrapper without any further preparation*" bør presiseres. Produkter som er ment for umiddelbart engangskonsum uten ytterligere tilberedning fra konsumentens side, bør forutsette at produkter som plastcontainere med åpne/lukke mekanismer eller folie, som enten skal brukes flere ganger eller skal varmebehandles, ikke omfattes. Eksempler på slike produkter er porsjonspakninger av majones, pålegg i beholdere som er ment brukt flere ganger og/eller skal varmebehandles, plastskåler med foliert lokk (pålegg), eller vakuumpakket kjøtt som man for eksempel finner på pølser, biffer, koteletter, kjøttdeig et c.

- Det er uklarerhet rundt grensene for når et produkt skal anses som å være nytt på markedet, eksempelvis ved en inkrementell endring av design eller materialbruk. Definisjonen som legges til grunn er "*the first making available of a product on the Union market*".
- Vedlegget gir ikke klarhet i hva som menes med "*main structural component*", eksempelvis pappkartonger med tynt plastbelegg for å tåle flytende innhold.

Tekst foreslått av Kommisjonen:

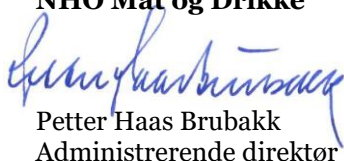
"'Plastic' means a material consisting of a polymer within the meaning of Article 3(5) of Regulation (EC) No 1907/2006, to which additives or substances may have been added, and which can function as a main structural component of final products, with the exception of natural polymers that have not been chemically modified".

Forslag til ny tekst:

"'Plastic' means a material consisting of a polymer within the meaning of Article 3(5) of Regulation (EC) No 1907/2006, to which additives or substances may have been added, and which can function as a main structural component of final products, with the exception of natural polymers that have not been chemically modified; plastic coatings are excluded from this definition".

- Sugerør og plastskjeer følger av og til med på emballasje for mat og drikke i porsjonsstørrelse, der den ved kjøp henger fast på/er en integrert del av emballasjen. Konsumenten er avhengig av sugerør/skje for å kunne innta produktet, og produktene er ofte rettet mot barn eller eldre. Sugerør og skjeer som er festet på/er en integrert del av emballasjen bør ikke omfattes av forbudet som rettes mot "on-the-go"-engangsartikler i plast.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Petter Haas Brubakk
Administrerende direktør